

Nr 230.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende lantbruks-högskolan samt Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut; given Stockholms slott den 11 mars 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

B. v. Stockenström.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet von Stockenström, anför:

Jag anhåller att nu få anmäla frågorna om anslag för nästa budgetår till bestridande av byggnads- och andra engångskostnader för lantbruks-högskolan samt Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut.

inledning.

Den proposition, nr 143, rörande den högre lantbruksundervisningens ordnande m. m., som på min föredragning förelades 1931 års riksdag, innefattade, förutom allmänna riktlinjer för den högre lantbruksundervisningens organiserande, jämväl förslag angående utförande av vissa byggnadsarbeten m. m. för lantbrukshögskolan och centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet vid Ultuna ävensom för lantbruks-, mejeri och trädgårdsinstitutet vid Alnarp. Ifrågavarande förslag, som grundade sig på utredningar, vilka framlagts av högre lantbruksundervisningssakkunniga i betänkande den 12 november 1927 och av särskilda utredningsmän i betänkande den 12 september 1929 samt, vad särskilt angår institutet vid Alnarp, i en inom jordbruksdepartementet utarbetad promemoria, avsågo dels vissa omändringar och reparationer av en del utav de vid Ultuna och Alnarp för närvarande befintliga byggnadskomplexen, dels ock uppförande därstädes av nya byggnader för den högre lantbruksundervisningen och den därtill knutna forskningsverksamheten.

Den sammanlagda kostnaden för genomförande av det sålunda framlagda byggnadsprogrammet beräknades i propositionen till följande belopp:

för lantbrukshögskolan	kronor	1,353,500
» centralanstalten	»	383,000
» Alnarpsinstitutet	»	751,000
Summa kronor		2,487,500.

Därjämte beräknades i propositionen vissa kostnader för inredning och inventarier ävensom för undervisningsmateriel sålunda:

för lantbrukshögskolan	kronor	292,800
» centralanstalten	»	33,000
» Alnarpsinstitutet	»	139,400
Summa kronor		465,200.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t av de frågor, som i berörda proposition avhandlades, framhöll jag, vad särskilt de framlagda byggnadsförslagen beträffade, bland annat, att dessa förslag allenast vore att betrakta såsom preliminära och att vid deras slutliga utformande jämkningar kunde komma att visa sig erforderliga. Jag betonade ävenledes vikten av att såväl byggnadernas anordning som inredning och utrustning utfördes under medverkan av sakkunniga å vederbörande områden.

Enligt propositionen skulle de sammanlagda engångskostnaderna för ifrågavarande byggnadsföretag fördelas på de fyra budgetåren 1931/1935 enligt de närmare grunder, som angivits i särskild, inom jordbruksdepartementet utarbetad och i propositionen återgiven promemoria. Denna upptog, bland annat, följande sammanfattande tablå över engångskostnadernas fördelning.

Fördelningen av engångsanslag på olika budgetår.

	B u d g e t å r e t				Summa
	1931/1932	1932/1933	1933/1934	1934/1935	
<i>Byggnader och fasta anläggningar:</i>					
Lantbrukshögskolan	600,000	500,600	252,900	—	1,353,500
Centralanstalten	—	—	—	383,000	383,000
Alnarpsinstitutet	50,000	328,000	265,800	107,200	751,000
<i>Inredning och inventarier:</i>					
Lantbrukshögskolan	—	96,400	96,400	—	192,800
Centralanstalten	—	—	—	33,000	33,000
Alnarpsinstitutet	—	—	104,000	15,400	119,400
<i>Undervisningsmateriel:</i>					
Lantbrukshögskolan	—	34,000	66,000	—	100,000
Alnarpsinstitutet	—	—	7,000	13,000	20,000
Summa kronor	650,000	959,000	792,100	551,600	2,952,700

Beträffande ifrågavarande promemoria yttrade jag — såsom av propositionen framgår — att de däri angivna grunderna för en approximativ beräkning av de erforderliga engångskostnadernas fördelning på olika budgetår syntes i sina huvuddrag kunna godtagas. Jag ansåg mig dock särskilt böra understryka, att fördelningen icke blott vore ungefärlig utan även att betrakta såsom preliminär. Under arbetenas fortgång kunde det sålunda visa sig erforderligt, att de olika leden i byggnadsprogrammet utfördes i annan ordning än den i promemorian föreslagna. Dylika förändringar i planen borde givetvis i så fall få företagas. Beträffande de arbeten, som borde komma till utförande under budgetåret 1931/1932, förordade jag det i promemorian framlagda förslaget. För nämnda budgetår borde sålunda anvisas 650,000 kronor, varav 600,000 kronor avsåge lantbrukshögskolan och 50,000 kronor Alnarpsinstitutet. Anslagen borde hava reservationsanslags natur. Kungl. Maj:ts förslag till riksdagen avfattades i enlighet härmed.

Vid anmälan i skrivelse den 30 maj 1931, nr 296, av sitt beslut i anledning av berörda proposition åberopade riksdagen vad jordbruksutskottet anfört i dess över propositionen avgivna, av riksdagen godkända utlåtande, nr 80. I nu berörda delar uttalade utskottet följande.

De framlagda byggnadsförslagen föranledde i sina huvuddrag ingen erinran från utskottets sida. I anslutning till den av utskottet intagna ståndpunkten, att lantbruksskolans högre kurs borde pågå allenast ett år, borde emellertid den i propositionen vidkommande Alnarps beräknade sammanlagda byggnadskostnaden minskas med i runt tal 115,000 kronor, motsvarande den ökade byggnadskostnad, som kursens bestämmande till 1 år och 5 månader enligt propositionen skulle betinga. Utskottet ville emellertid i likhet med departementschefen understryka, att de framlagda förslagen till byggnadsarbeten allenast vore preliminära. Med hänsyn härtill borde det

stå Kungl. Maj:t fritt att inom ramen för de beräknade kostnaderna vidtaga de jämkningar och ändringar i olika avseenden, däribland jämväl inbegripet byggnadernas och institutionernas förläggning, som vid en närmare utredning av ifrågavarande förhållanden kunde visa sig erforderliga och lämpliga. Huvudvikten i förevarande avseende låge uppå, att byggnadsförslaget komme att realiseras på ett med hänsyn till ändamålet så rationellt och fördelaktigt sätt som möjligt. Härutinnan torde utskottet ock hava anledning förvänta, att Kungl. Maj:t komme att vidtaga alla de åtgärder, som för befordrande av detta syfte kunde visa sig påkallade.

Den i propositionen föreslagna fördelningen av engångskostnaderna på de närmaste budgetåren föranledde ingen annan erinran från utskottets sida, än att utskottet framhöll, att på grund av den förkortning av lantbrukskolans i Alnarp högre kurs i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag, som utskottet förordat, sammanlagda byggnadskostnaden vid Alnarp komme att minskas med i runt tal 115,000 kronor. Denna minskning hade emellertid ingen betydelse med avseende å anslagsbeloppet för budgetåret 1931/1932.

I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen gjorda hemställan anmälde riksdagen i samma skrivelse, att riksdagen för budgetåret 1931/1932 anvisat *dels* för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende lantbrukshögskolan ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor, *dels ock* för vattenledningsanläggning vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Den 24 juli 1931 uppdrog Kungl. Maj:t åt de personer, vilka utgöra styrelse för lantbruksinstitutet vid Ultuna — nämligen landshövdingen S. N. Linnér, professorn N. Hansson, f. d. ryttmästaren J. H. B. Hegardt, lantbruksskolföreståndaren S. E. Fredricson, professorn L. Ramberg och rektorn vid institutet, professorn H. G. Simmons — jämte generaldirektören P. E. G. Insulander och professorn J. G. C. Barthel (lantbrukshögskolekommitterade) att, under iakttagande av vad därom anförts i förenämnda proposition och utskottsutlåtande, uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag beträffande de åtgärder, vilka erfordrades för genomförande av riksdagens beslut om inrättande vid Ultuna av en lantbrukshögskola. I detta uppdrag ingick jämväl åliggande för dem att, efter samråd med byggnadsstyrelsen, upprätta närmare förslag angående de byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan, som borde utföras under budgetåret 1932/1933.

Vidare anbefallde Kungl. Maj:t sagda dag styrelsen för Alnarps lantbruks- och mejeriinstitut att inkomma med förslag beträffande de åtgärder, som erfordrades för genomförande av riksdagens beslut om institutets organisation, och förordnade Kungl. Maj:t tillika, att sålunda infordrade förslag, så vitt anginge frågor om anslagsbehov för budgetåret 1932/1933, borde ingivas inom sådan tid, att framställning i ämnet måtte kunna göras hos 1932 års riksdag.

Vid anmälan den 4 januari 1932 av ärenden, som tillhöra regleringen för budgetåret 1932/1933 av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel, anförde jag, på sätt det vid 1932 års statsverksproposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för sagda dag utvisar, beträffande frågorna om anslag till byggnadsarbeten och andra engångskostnader för lantbrukshögskolan och Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, att styrelsen för nyssnämnda institut i skrivelse den 3 december 1931 gjort hemställan om anvisande för sagda budgetår av ett belopp av 404,300 kronor — eventuellt 356,300 kronor — till byggnadsarbeten vid lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp, men att motsvarande förslag då ännu icke inkommit från lantbrukshögskolekommitterade. Beredningen av ifrågavarande ärenden hunne icke avslutas inom sådan tid, att förslag i ämnet kunde intagas i statsverkspropositionen, utan syntes dessa ärenden få bli föremål för särskild proposition. I avvaktan härpå borde i förslaget till riksstat för budgetåret 1932/1933 för ändamålen beräknas vissa belopp såsom extra reservationsanslag.

På min hemställan föreslog också Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (IX H. T. punkterna 16 och 19) riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, beräkna

för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende lantbrukshögskolan, ett *extra reservationsanslag* av kronor 450,000
för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende

Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut ett *extra reservationsanslag* av » 300,000.

Över styrelsens för Alnarps lantbruks- och mejeriinstitut förenämnda skrivelse den 3 december 1931 har byggnadsstyrelsen den 27 februari 1932 avgivit infordrat utlåtande.

Med skrivelse den 25 februari 1932 hava lantbrukshögskolekommitterade inkommit med förslag till de anslagsäskanden till byggnadsarbeten m. m. för lantbrukshögskolan under budgetåret 1932/1933, som borde göras hos 1932 års riksdag. I denna skrivelse hava kommitterade framlagt en utredning med ritningar och kostnadsberäkningar beträffande byggnadsarbetena vid lantbrukshögskolan. Utredningen har skett i samråd med byggnadsstyrelsen, som avgivit ett särskilt, vid de kommitterades skrivelse fogat utlåtande av den 24 februari 1932.

Jag torde nu först få övergå till behandlingen av lantbrukshögskolans byggnadsfrågor.

Lantbrukshögskolan.

Nuvarande
lokaler och
anläggningar
vid Ultuna.

De vid nuvarande Ultuna lantbruksinstitut befintliga lokaler och anläggningar äro följande.

Elevbyggnaden med 2 föreläsningssalar, 3 rum för samlingar, kårlokaler, 26 bostadsrum för elever, 1 vaktmästarbostad samt diverse källarutrymmen.

Kemiska laboratoriet med 1 föreläsningssal, 2 laboratoriesalar för elever, 7 laboratorierum, 6 andra rum samt 1 professorsbostad.

Agronomisk-botaniska institutionen med 1 föreläsningssal, 6 laboratorierum, 5 andra rum samt diverse källarlokaler.

Rektorsbyggnaden med bibliotekslokaler, kollegierum, rektorsexpedition samt bostad åt rektor och ytterligare en lärare.

Flygelbyggnad med 5 bostadsrum.

Musebyggnaden med ritsal och lokaler för undervisningen i redskapslära m. m.

Försöksväxthus med nätgård.

Försökslada.

Restaurationsbyggnad med 2 matsalar och kök samt 13 bostadsrum.

Bostadshus för professorer, 5 st., vanligen å 7 rum och kök.

Tjänarebostäder, 3 st. å 2 rum och kök, 7 st. å 1 rum och kök.

Golvytan, bostadshus och tjänarebostäder undantagna, uppgår sammanlagt till omkring 5,915 kvadratmeter.

1931 års
rikedag.

Enligt 1931 års proposition skulle ifrågakvarande byggnader utnyttjas på följande sätt.

Till den s. k. elevbyggnaden syntes lämpligen böra förläggas institutionerna (undervisningslokaler, lärarrum m. m.) för jordbrukslära och botanik jämte särskilda lokaler för försöksverksamheten i växtfysiologi och ärftlighetslära.

Det nuvarande kemiska laboratoriet borde tillbyggas och i den sålunda utvidgade byggnaden inrymmas institutioner för lantbrukskemi, marklära och bakteriologi, däri inbegripna lokaler för försöksverksamheten i dessa läroämnen. Vidare borde dit förläggas för flertalet institutionsbyggnader gemensam värmecentral ävensom varmbadsanläggning samt erforderliga verkstadsutrymmen.

I byggnaden för den nuvarande agronomisk-botaniska institutionen borde inrymmas institutionerna för matematik, fysik och meteorologi, kulturteknik samt lantbruksekonomi.

I den nuvarande rektorsbyggnaden skulle, efter ombyggnad, högskolans rektor tillvidare hava sin bostad. Där skulle även kollegie- och styrelserum samt rektors- och kamrerarexpeditioner ävensom bibliotek och arkiv vara förlagda. Det förutsattes dock, att när längre fram bibliotekets tillväxt komme att så påfordra, särskild bostad borde uppföras åt rektor.

De två mindre byggnader, som bildade flyglar till rektorsbyggnaden, borde, likaledes efter ombyggnad, användas till bostäder åt ett antal assistenter, amanuenser och elever.

Museibyggnaden borde användas för undervisningen i redskaplära och husbyggnadslära samt till maskinhall.

Den nuvarande personalbyggnaden skulle ombyggas för att bereda rum för 4 vaktmästarbostäder. I restaurationsbyggnaden skulle endast utföras nödiga reparationsarbeten.

Övriga byggnader och anläggningar borde användas för sitt ursprungliga ändamål.

Nyuppföras skulle en institutionsbyggnad för husdjurslära m. m., vidare en byggnad för undervisning i interiörlära samt ett växthus och en försöksloge.

Vad särskilt angår tillgodoseende av lokalbehovet för den till Ultuna förlagda centralanstalten upptog förslaget nyanläggning av institutionsbyggnad, försökslada och försöksstall, en försöksanläggning med betongparceller ävensom yttre ledningar, vägarbeten m. m.

Detaljkostnaderna för förenämnda byggnadsarbeten och anläggningar beräknades sålunda:

Lantbrukshögskolan.

Institutionsbyggnad för jordbrukslära och botanik	kronor	115,500
» » kemi, marklära och bakteriologi »		471,000
» » kulturteknik m. m.	»	13,100
» » husdjurslära m. m.	»	463,000
Maskinhall m. m.	»	10,000
Byggnad för undervisning i interiörlära	»	39,000
Rektorsbyggnad	»	29,000
Flygelbyggnader (elevbostäder)	»	10,000
Personalbyggnad, ombyggnad	»	18,000
Restaurationsbyggnad	»	2,000
Växthus m. m. för försöksverksamheten	»	70,000
Yttre ledningar för vatten och avlopp	»	41,000
Ledningar för gas jämte pumpstation	»	45,000
Väganläggningar och planeringar	»	11,900

Summa kronor 1,338,500.

Centralanstalten.

Institutionsbyggnad	kronor	278,000
Försökslada	»	15,000
Försöksstall	»	40,000
Försöksanläggning med betongparceller	»	25,000
Yttre ledningar, vägarbeten m. m.	»	25,000

Summa kronor 383,000.

Till dessa belopp skulle komma ytterligare den till 15,000 kronor beräknade kostnaden för omläggning av det elektriska ledningsnätet.

Sammanlagda kostnaden för byggnader och fasta anläggningar för lant-

brukshögskolan skulle alltså, såsom redan är nämnt, uppgå till (1,338,500 - 15,000 =) 1.353,500 kronor samt för centralanstalten till 383,000 kronor.

Jag har redan erinrat, att 1931 års riksdag för byggnadsändamål för lantbrukshögskolan anvisat för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor. Jag torde böra i detta sammanhang framhålla, att, i avvaktan på ytterligare detaljutredningar för byggnadsprogrammets genomförande, av detta anslag några medel ännu icke ställts till förfogande för egentliga byggnadsändamål vid Ultuna.

Förändringar
i 1931 års
byggnadspro-
gram.

Lantbruks-
högskolekom-
mitterade.

I förberörda skrivelse den 25 februari 1932 hava *lantbrukshögskolekommitterade* inledningsvis erinrat om syftemålet med lantbrukshögskolans inrättande samt betydelsen av denna nya undervisningsanstalt och därvid anfört följande.

På sätt framginge av chefens för jordbruksdepartementet i berörda proposition till 1931 års riksdag avgivna yttrande ävensom jordbruksutskottets utlåtande, hade syftet med inrättandet av lantbrukshögskolan varit att föra fram möjligheterna till jordbruksvetenskaplig forskning och till effektiv utbildning för vissa för jordbruket särskilt betydelsefulla befattningar för att därigenom åt det svenska jordbruket bereda det stöd, som vetenskaplig forskning och god yrkesutbildning städse skänkte. I detta syfte vore planen uppgjord såväl för inrättande vid högskolan av professorsbefattningar och andra lärarebefattningar som för anordnande av byggnader för undervisningen och forskningsarbetet därstädes.

Efter att ingående hava behandlat planerna för den beslutade lantbrukshögskolan tillåte sig högskolekommitterade inledningsvis understryka högskolans betydelse för det svenska jordbruket. Den naturvetenskapliga forskningen i ämnen, som berörde jordbruket, påginge med iver på många håll. Praktiska resultat föreläge i flera avseenden, men nya möjligheter yppade sig, allteftersom det vetenskapliga arbetet skrede framåt. Om dessa skulle komma vårt jordbruk till gagn, behövde forskningen inrikta sig särskilt på vårt lands speciella naturförhållanden och resultaten sedan föras ut i praktiken av män med kvalificerad utbildning. Såsom exempel på den ekonomiska betydelsen av redan vunna resultat kunde erinras därom, att den väsentliga självförsörjning i avseende å brödsädsspannmål, som genomförts, icke skulle kunnat uppnås, åtminstone ej i samma grad som nu, därest icke ärftlighetsforskningen och växtförädlingen givit spannmålsodlarna bättre sädessorter, vilka odlats i stor omfattning. Statsmakternas beslut om lantbrukshögskolans inrättande kunde därför betraktas som en stödåtgärd, vars förverkligande ställde i utsikt reella fördelar ej endast för jordbruket utan även för landet i dess helhet.

Från sådana utgångspunkter syntes högskolan år 1931 vara planlagd med avseende å såväl inrättande av professors- och andra befattningar som anordnande av byggnader för undervisningen och forskningen därstädes, och därvid hade tillika uttryckligen angivits, att verksamheten skulle börja den 1 november 1932. För befattningarnas tillsättande med syfte att undervisningen skulle kunna påbörjas den 1 november 1932 hade också av Kungl. Maj:t redan beslutats åtgärder, vilka för närvarande vore under verkställighet. Av samma anledning hade intagande av nya elever vid lantbruksinstitutet inställts hösten år 1931.

Vid fullgörande av sitt uppdrag i avseende å byggnaderna hade kom-

mitterade i första hand sökt följa det för riksdagen framlagda byggnadsprogrammet, vilket dock, enligt vad som kraftigt understrukits av departementschefen och jordbruksutskottet, allenast avsetts att vara preliminärt. Av departementschefen hade jämväl betonats vikten av att såväl byggnadernas anordning som inredning och utrustning utfördes under medverkan av sakkunniga å vederbörande områden. Jordbruksutskottet å sin sida hade framhållit, att huvudvikten låge på att byggnadsförslaget komme att realiseras på ett med hänsyn till ändamålet så rationellt och fördelaktigt sätt som möjligt. Tanken att vissa jämkningar och avvikelser från det framlagda förslaget till byggnadsarbeten skulle visa sig behövliga hade således icke varit för statsmakterna främmande. Denna tanke hade under utredningens gång bekräftats.

Efter att hava lämnat en kortare redogörelse för huvudgrunderna i den vid 1931 års riksdag beslutade byggnadsplanen, hava kommitterade i det följande utförligt redogjort för de olägenheter, som enligt de kommitterades förmenande vore förknippade med ett genomförande av 1931 års byggnadsprogram, samt de i förhållande till beräkningarna i 1931 års proposition ökade kostnader, som detsammes realiserande skulle draga. Härom yttra kommitterade.

Då byggnadsprogrammet av kommitterade skulle slutligen utformas, visade det sig snart, att en användning av elevbyggnaden till institutioner för lantbruksbotanik och jordbrukslära skulle kräva avsevärt större ändringar och kostnader än man förut torde hava antagit. Särskilt en förläggning dit av en fullt modernt utrustad växtfysiologisk institution skulle komma att medföra genomgripande ombyggnadsarbeten, vilka bleve oproportionerligt kostsamma, utan att likväl institutionen för sitt ändamål kunde anses tillfredsställande. Institutionen skulle kräva exempelvis 2 kylanläggnings-system samt andra specialanordningar och ledningar av olika slag jämte därmed sammanhängande byggnadsarbeten, vilka icke utan stora svårigheter och kostnader kunde genomföras inom denna byggnad, som i övrigt ej vore avsedd för laboratorieändamål. Ej heller skulle det vara möjligt att förlägga de för växtfysiologien och den övriga botaniska undervisningen oundgängliga växthusen på sådant sätt, att de erhöle direkt förbindelse med institutionen. Med hänsyn till den grundläggande betydelse, ämnet växtfysiologi — varmed vore förenade växtanatomi, växtpatologi samt ekologi — linge anses äga för de vid högskolan bedrivna studierna, vore det av största vikt, att denna institution planerades så, att den kunde bli fullt ändamålsenlig. Detta syfte kunde, såsom förut visats, icke ens efter mycket genomgripande ombyggnadsarbeten uppnås med användning av nuvarande elevbyggnad.

Kommitterade hade därefter undersökt möjligheten att förlägga institutionen för växtfysiologi till nuvarande agronomisk-botaniska byggnad. För att erhålla det i propositionen tillmätta utrymmet skulle nämnda byggnad behöva tillbyggas åt väster, varjämte växthus och en provloge omedelbart skulle anslutas till densamma. Förslagsritningar härför hade utförts i flera alternativ. Vid detaljberäkning hade emellertid denna förläggning visat sig icke medgiva det i propositionen förutsatta utrymmet och därjämte bli alltför dyrbar. Även terräng- och belysningsförhållanden hade befunnits mindre gynnsamma för växthuset.

Förläggningen av institutionerna för kemi, marklära och bakteriologi till den nuvarande kemibyggnaden jämte tillbyggnad i vinkel därmed hade icke

heller befunnits lämplig att realisera. Laboratorieanordningarna i nuvarande kemiska byggnad hade vid ingående undersökning visat sig ytterst bristfälliga och endast provisoriskt användbara för den primära undervisningen i lantbrukskemi. Härtill komme, att vinkelbyggnaden, som tänkts bliva högskolans största byggnadskomplex, skulle erhålla en otillfredsställande förläggning så väl genom svårigheten att här anordna en lämplig entré, som genom byggnadsterrängen i övrigt, vilken starkt sluttade åt öster och söder. Byggnadens av läget betingade form skulle medföra avsevärda svårigheter i avseende å belysningen för åtskilliga arbetslokaler, och hade ej heller visat sig fördelaktig med hänsyn till byggnadskostnaden.

För den tillämnade institutionen för husdjurslära hade flera förläggningsplatser prövats.

Vid användning av den i propositionen omnämnda platsen mellan spårvägen och trädgården (den s. k. triangeln), relativt avlägsen från högskolans övriga byggnader, skulle institutionen förutsätta anläggning av en särskild värmecentral, vilken beräknats medföra avsevärt ökade kostnader. Därjämte skulle institutionen genom Ultuna egendoms ekonomibyggnader skiljas från övriga institutioner. Avståndet från högskolans andra byggnader hade ansetts medföra vissa olägenheter ur undervisningssynpunkt.

Härutöver hade, bland flera andra undersökta möjligheter, särskilt prövats lämpligheten att uppföra sistnämnda institution å slutningen norr om nuvarande kemibyggnad nedanför Ultuna egendoms förvaltarbostad. Genom sådan förläggning hade möjligheten att möta i framtiden eventuellt uppkommande behov av institutionens utvidgning ansetts bliva väsentligen stäckt. I väster begränsades nämligen den tänkta förläggningsplatsen av ett forntida gravfält, som icke finge bebyggas. Norr ut hindrades ytterligare bebyggelse av nämnda förvaltarbostad med dess två flyglar. I söder befunno sig en lärarbostad. Åt öster gjorde sig samma förläggningssvårigheter gällande, som nyss anförts beträffande den s. k. vinkelbyggnaden, genom den starkt fallande markytan.

Över huvud hade kommitterade mast konstatera, att ett genomförande av propositionens plan eller övriga nu nämnda, av kommitterade prövade planlösningar skulle leda till en olämplig splittring av högskolans byggnader, samt att därigenom kostnaderna för de dyrbara ledningssystemen och andra anordningar, som vore oundgängliga för ett modernt laboratorium, skulle stegras. Om det i framtiden bleve fråga om utvidgning av högskolans institutioner, syntes en sådan åtgärd med utgångspunkt från propositionens byggnadsplan komma att möta betydande svårigheter. De detaljberäkningar av kostnaderna för om- och nybyggnader i anslutning till den i propositionen skisserade planen, vilka kommittén ansett nödvändigt att låta verkställa, hade utförts enligt nu gällande prisläge.

Enligt en tablå, som bifogats de kommitterades skrivelse, skulle engångskostnaderna med nuvarande prisläge uppgå till 2,260,000 kronor samt fördela sig sålunda.

Institutionsbyggnad för jordbrukslära och botanik	kronor	331,200
»	» kemi, marklära och bakteriologi	»	873,000
»	» kulturteknik m. m.	»	48,500
»	» husdjurslära	»	619,000
Maskinhall, ritsal m. m.	»	10,000
Byggnad för undervisning i exteriörlära	»	39,000

Rektorsbyggnad	kronor	88,000
Flygelbyggnader	»	15,000
Vaktmästarbyggnad	»	29,000
Restaurang	»	3,600
Växthus m. m. för försöksverksamheten	»	70,000
Yttre ledningar m. m.	»	67,800
Fjärrledningar för gas jämte pumpstation	»	54,000
Väganläggningar och planeringar	»	11,900

Summa kronor 2,260,000.

Svårigheterna vid förverkligandet av de tidigare förslagen till byggnadsarbeten hava föranlett kommitterade att söka en lösning genom omarbetning av planläggningen. Särskilda sakkunniga hava därvid genomgående anlitats. Kommitterade hava utgått från att det borde innebära en väsentlig fördel, om flertalet institutioner, vilka vore i behov av laboratorier, kunde förläggas inom samma byggnad. Därjämte hava kommitterade ansett en koncentration böra eftersträvas, så att kostnaderna för värmecentralens anläggning och drift skulle bliva så låga som möjligt. För samtliga avdelningar har ansetts böra gälla, att ändringsförslaget åtminstone icke finge överskrida den i 1931 års proposition förutsatta golvytan, varemot eventuella minskningar finge bero på överläggningar med sakkunniga. Det nya förslag, som de kommitterade följaktligen utarbetat, är åskädliggjort genom vid skrivelsen fogade ritningar och beskrivningar. Förslagets anordningar och kostnader framgå av en likaledes vid skrivelsen fogad tablå, ur vilken följande må anföras.

Byggnad för kemi, marklära, bakteriologi och husdjurslära, samlingssal, kårlokaler, värmecentral, badanordning, växthus för kemi, försöksgård, 1 bostadslägenhet om 2 rum och kök (nybyggnad)	kronor	1,356,000
» » lantbruksekonomi, jordbrukslära, växtodlingslära och ärftlighetslära, försöksloge, 10 stipendiatrum, 2 bostadslägenheter om 2 rum och kök (ombyggnad av nuvarande elevbyggnaden)	»	204,500
» » växtfysiologi (till- och ombyggnad av nuvarande kemibyggnaden)	»	192,200
» » kulturteknik samt fysik m. m. (komplettering av nuvarande agronomisk-botaniska institutionen)	»	11,500
» » lantbruksmaskiner, ritsal m. m. (ändring av nuvarande museibyggnaden)	»	10,000
» » exteriörlära (nybyggnad)	»	39,000
Rektorsbostad, administration, bibliotek, arkiv (ombyggnad av nuvarande rektorsbostad)	»	61,300
Assistentbostäder (ändring av nuvarande flygelbyggnader)	»	15,000
Byggnad för vaktmästare: 5 bostadslägenheter à 2 rum och kök (ändring av nuvarande personalbyggnad)	»	29,000

Restaurationsbyggnaden (komplettering)	kronor	3,600
Växthus för växtfysiologi (nybyggnad)	»	50,000
Yttre ledningar m. m. (nyanläggningar)	»	62,000
Fjärrledningar för gas jämte pumpstation (nyanläggningar)	»	54,000
Planerings- och planteringsarbeten (komplettering)	»	11,900

Summa kronor 2,100,000.

Rörande planläggningen och byggnadernas användning lämna de kommitterade följande översikt:

I den gamla elevbyggnaden komme enligt detta förslag lokaler för systematisk botanik och ärftlighetslära att anordnas. Växtfysiologien hade förlagts till annan byggnad. I elevbyggnaden skulle vidare inrymmas institutionerna för jordbrukslära och jordbruksekonomi jämte vissa samlingar samt seminarierum, två föreläsningssalar, stipendiatbostäder och två vaktmästarbostäder. Ombyggnadsarbetena hade enligt detta förslag erhållit väsentligt mindre omfattning än vad som skulle blivit nödvändigt, om det äldre programmet skulle genomföras.

För institutionerna för lantbrukskemi, marklära och bakteriologi, vilka krävde betydande laboratorieutrymmen och specialanordningar, hade det befunnits mest lämpligt att uppföra ett nytt byggnadskomplex. Dit hade jämväl förlagts institutionen för husdjurslära, som också hade behov av laboratorieanordningar. Det sålunda tillämnade byggnadskomplexet hade planlagts såsom en U-formig byggnad, uppförd å området framför och söder om elevbyggnaden. Utom nyss nämnda institutioner hade till denna byggnad förlagts kärlokaler, en större och två mindre föreläsningssalar, den förra avsedd att användas även som samlingssal, samt en vaktmästarbostad. I byggnadens källarvåning skulle även förläggas värmecentral, avsedd jämväl för den omändrade elevbyggnaden och byggnaden för växtfysiologi, vilken central i framtiden skulle kunna utbyggas för hela högskolan, ävensom badanordningar. Genom sammanförande av så många laboratorieinstitutioner i den gemensamma nybyggnaden hade det antagits, att dessa under de ekonomiskt mest gynnsamma betingelserna skulle kunna anpassas efter de krav, som ställdes på moderna laboratorier. Den tillämnade förläggningen hade en betydelsefull fördel jämväl med hänsyn därtill, att eventuella framtida utvidgningar på ett lämpligt sätt kunde äga rum genom utbyggnad i riktning mot och sammanbyggnad med nuvarande elevbyggnad.

För den blivande växtfysiologiska institutionen hade den nuvarande kemibyggnaden befunnits på lämpligt sätt kunna utnyttjas utan nämnvärda ombyggnadsarbeten och utan större tillbyggnad.

Det utrymme, som enligt propositionen avsetts för den växtfysiologiska institutionen, fordrade ytterligare allenast 145 kvadratmeter. Den relativt obetydliga tillbyggnaden kunde göras å nuvarande byggnads södra gavel. I omedelbar förlängning av byggnaden mot söder kunde växthuset placeras, och erhöles detta härigenom ett ur belysningssynpunkt synnerligen lämpligt läge.

I detta sammanhang vore att framhålla, att i det uti propositionen framlagda förslaget hade saknats vissa utrymmen, vilka vore nödvändiga för genomförande av propositionens plan för högskolans undervisnings- och forskningsverksamhet, tillhoppa 465 kvadratmeter. Ifrågavarande ytterligare utrymmen hade föranletts av följande behov, nämligen:

transformatorer för hela högskolans försörjning med elektrisk energi (växelström);

accumulatorer för planerad likströmsanläggning, varav oavvisligt behov föreläge för forskningsarbetet i lantbrukskemi och växtfysiologi;

rum för smådjur och foder för forskningsarbetet i djurfysiologi;

rum för växthusarbeten av olika slag, såsom sållning och blandning av jord, fyllande av vegetationskärl m. m.;

ökat utrymme för värmecentralen, enär tidigare beräknat utrymme befunnits för litet;

en föreläsningssal, enär högskolans behov av föreläsningssalar med hänsyn till antalet årskurser och eventuell linjeuppdelning inom dessa samt de uppsynningar, kommitterade erhållit angående tiden för förberedelser till föreläsningar i vissa ämnen, gjort en sådan tillökning nödvändig;

rum för mykologi, erforderligt för forskning och undervisning inom den växtpatologiska delen av botaniken; samt

rum för konstant temperatur jämte tillhörande rum för kylmaskineri, avsedda för forskningsverksamheten i växtfysiologi.

De kommitterade hava anställt en jämförelse mellan de effektiva golvytorna och den verkliga byggnadsvolymen i det uti 1931 års proposition angivna förslaget och i de kommitterades förslag, varvid de kommitterade anmärkt, att de visserligen i enlighet med departementschefens anvisning rådgjort med speciellt sakkunniga på olika områden, i den mån sådan sakkunskap ej varit företrädd inom kommittén, men ej funnit sig kunna i sitt förslag tillmötesgå specialisternas alla önskemål, utan eftersträvat att inom den i propositionen förutsatta golvarealen erhålla lämpliga och tillräckliga utrymmen. Jämförelsen har verkställts i särskilda, skrivelsen bifogade tablåer, på grundval av vilka följande sammanställning är upprättad.

Jämförelse mellan golvyta och byggnadsvolym enligt det i 1931 års proposition framlagda förslaget och enligt de kommitterades förslag.

Proposition 1931:143			Lantbrukshögskolekommitterades förslag		
Byggnad	Golv- yta kv.-m.	Bygg- nads- volym kb.-m.	Byggnad	Golv- yta kv.-m.	Bygg- nads- volym kb.-m.
För jordbrukslära, botanik m. m., 1 vaktmästarbostad om 2 rum och kök	1,920	11,250	För lantbruksekonomi, jordbrukslära, växtodlingslära, ärttllighetslära, försöksloge, stipendiatrum, 2 vaktmästarbostäder om 2 rum och kök	1,630	10,200
För kemi, marklära, bakteriologi, värmecentral, 1 vaktmästarbostad om 2 rum och kök	2,240	14,230	För växtfysiologi	915	6,200
För kulturteknik, lantbruks-ekonomi m. m.	595	4,250	För kemi, marklära, bakteriologi, husdjurslära, samlings-sal, kårlokaler, värmecen-tral, 1 vaktmästarbostad om 2 rum och kök	3,425	20,400
För husdjurslära, kårlokaler, samlingssal, 1 vaktmästarbostad om 2 rum och kök	1,510	10,420	För kulturteknik, fysik m. m.	595	4,250
För lantbruksmaskiner m. m.	¹ 820	¹ 3,500	För lantbruksmaskiner m. m.	¹ 820	¹ 3,500
För exteriörlära	220	1,150	För exteriörlära	220	1,150
För rektorsbostad, admini-stration, bibliotek m. m.	720	4,270	För rektorsbostad, administra-tion, bibliotek m. m.	720	4,270
För assistentbostäder	260	820	För assistentbostäder	260	820
För vaktmästarbostadshus med 5 lägenheter om 2 rum och kök	¹ 560	¹ 1,990	För vaktmästarbostadshus med 5 lägenheter om 2 rum och kök	¹ 560	¹ 1,990
För restaurang m. m.	¹ 600	¹ 2,200	För restaurang m. m.	¹ 600	¹ 2,200
För växthus	¹ 400	¹ 1,300	För växthus	¹ 400	¹ 1,300
För försöksloge	¹ 110	¹ 600			
För stipendiatrum	¹ 210	¹ 1,230			
Summa	10,165	57,210	Totalsumma	² 10,145	² 56,280
För transformatorer	² 45	² 230			
För accumulatorer	² 45	² 230			
För smådjur och foder	² 35	² 180			
För källare för försöksgård	² 55	² 280			
För utökning av värmecen-tralen	² 50	² 250			
För en föreläsningssal och prep.-rum	² 90	² 570			
För mykologi	² 35	² 180			
För konstant temperatur	² 40	² 200			
För kylmaskineri	² 15	² 70			
För växthusarbeten	² 55	² 280			
Summa	² 465	² 2,470			
Totalsumma	10,630	59,680			

Ann. 1. Avser utrymmen, ej upptagna i propositionen men förutsatta av departementschefen.

Ann. 2. Utrymmen, ej omnämnda i propositionen men enligt de kommitterades mening nödvändiga för propositionens undervisningsplan.

Ann. 3. I summan golvareal, 10,145 kvadratmeter, ingår utrymmen om 465 kvadratmeter, ej omnämnda i propositionen men enligt de kommitterades mening nödvändiga för propositionens undervisningsplan.

Ann. 4. I summan byggnadsvolym, 56,280 kubikmeter, ingå utrymmen om 2,470 kubikmeter, ej omnämnda i propositionen men enligt de kommitterades mening nödvändiga för propositionens undervisningsplan.

Till närmare förklaring av nu återgivna jämförelse yttra de kommitterade.

Den behövlige effektiva golvytan med tillämpning av de i propositionen lämnade anvisningarna uppginge till 10,630 kvadratmeter inberäknat sådana utrymmen, som ej blivit i propositionen särskilt omnämnda, men som vore nödvändiga för genomförande av den i propositionen förutsatta planen för högskolans verksamhet. Då för kommitterades byggnadsprogram beräknades en golvyta av 10,145 kvadratmeter erhöles därigenom en besparing i golvyta av 485 kvadratmeter i förhållande till propositionens plan. Att märka härvid vore, att den å Ultuna befintliga vaktmästarbyggnaden enligt propositionen beräknats bereda plats för fyra vaktmästare. Det hade emellertid visat sig möjligt att förlägga fem vaktmästarbostäder till denna byggnad. Den på så sätt erhållna ytterligare bostaden vore enligt kommitterades plan avsedd för trädgårdsmästaren, vilkens bostad med hänsyn till arten av hans arbete svårigen kunde vara förlagd utom högskolans område.

Det omnämnda talet för effektiva golvytor lämnade först efter tillägg av ytan för erforderliga kommunikationsleder, kapp- och toaletterum m. m. samt arealen på omgivande murar den för byggnaderna erforderliga totala ytan, vilken multiplicerad med höjden gäve den verkliga byggnadsvolymen. En jämförelse mellan de olika förslagens byggnadsvolymer hade därför ur kostnadssynpunkt väsentligt större betydelse. Enligt propositionens anvisningar skulle byggnadsvolymen uppgå till 59,680 kubikmeter inberäknat för genomförande av planen för högskolans verksamhet nödvändiga, i propositionen ej särskilt angivna utrymmen, under det att byggnadsvolymen enligt kommitterades förslag utgjorde 56,280 kubikmeter. Det senare förslaget innebure alltså en minskning i byggnadsvolym i förhållande till propositionens plan med 3,400 kubikmeter.

De kommitterade, som, utöver vad i det föregaende angivits, icke ansett sig kunna avvisa en del av de från vetenskapligt håll med eftertryck framförda krav ifråga om de olika institutionernas planläggning, hava med stöd av de gjorda jämförelserna ansett sig böra bestämt förorda det av dem framlagda ändrade förslaget såsom ur såväl ekonomisk synpunkt som med hänsyn till ändamålsenlighet mera fördelaktigt än det tidigare förslaget.

Slutligen anföra de kommitterade beträffande de förhöjda kostnaderna för genomförande av ett byggnadsprogram i enlighet med de kommitterades nyupprättade förslag följande.

Det kvarstode emellertid det faktum, att den av byggnadsstyrelsen nu godtagna totala byggnadskostnaden icke kunnat hållas inom det i propositionen beräknade beloppet 1,353,500 kronor. Beträffande anledningarna härtill ville kommitterade framhålla, att det självfallet vore svårt att på förberedande stadium få fullt genomförda beräkningar för så vansklige objekt som vetenskapliga institutioner. Kommitterade hade dock beträffande såväl ytor som massor kunnat hålla sig under den preliminära utredningens siffror.

Under gangen av föregaende utredningar hade också skett en viss förändring i programmet för högskolans gestaltning, i det att från början byggnadsförslaget uppgjorts under förutsättning, att centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet fortfarande skulle kvarbliva vid Experimentalfältet och de vid Ultuna uppförda nybyggnaderna sålunda huvudsakligen skulle tjäna undervisningsändamål. Av denna anledning förutsattes då inga större och dyrbara laboratorier, varför byggnadskostna-

derna per kvadratmeter golvyta eller per kubikmeter byggnadsvolym beräknades bliva relativt låga. Då sedermera fråga uppkommit om överflyttning av vissa centralanstalten tillhörande forskningsavdelningar till lantbruks-högskolan, beaktades ej tillräckligt inverkan härav, ehuru uppförandet av stora, för forskningsändamål avsedda laboratorier måste medföra avsevärt högre byggnadskostnader per volymenhet än lokaler för undervisnings-ändamål.

Beträffande ombyggnadsarbetena syntes ej hava fullt uppmärksamhets, att kostnaderna för sådana arbeten, som avsåge omändring av gamla byggnader till laboratorielokaler, med hänsyn till nödvändigheten att i stor utsträckning företaga upphuggning och genombrytning av väggar och bjälklag för införande av ledningar av skilda slag till ett stort antal punkter, ställde sig särskilt höga.

Det vore vidare att märka, att de i propositionen upptagna beräkningarna av kostnaderna för de omfattande ombyggnadsarbetena, enligt vad upplysts, hade grundat sig på den förutsättningen, att dessa arbeten, i likhet med vad vid tiden för den ursprungliga byggnadsplanens utarbetande ännu låtit sig göra, kunde utföras genom mindre entreprenörer från orten, vilka icke vore bundna av tariffer i gällande kollektivavtal. Förutsättningen för en sådan beräkning syntes numera icke föreligga. Härigenom hade kostnads-siffran för ifrågavarande ombyggnadsarbeten måst väsentligt ökas. Med avseende å ledningar för elektricitet, värme, gas, vatten och avlopp m. m. hade den svenska valutans nedgång m. fl. omständigheter medfört en väsentlig kostnadsstegring för materialanskaffningen. Måleriarbeten hade också på senaste tiden stigit i pris.

En post, som i den preliminära utredningen ej tillräckligt beaktats, vore grundläggningkostnaden. Kommitterade hade, innan de bestämt sig för ett visst förslag angående den nya U-byggnadens placering, vidtagit nya grundundersökningar. Dessa hade givit vid handen, att en betydande kostnad för den nya institutionsbyggnadens grund, uppgående till 60,000 kronor, måste beräknas. Det förtjänade framhållas, att en förläggning till annan plats icke visat sig medföra någon besparing.

För att underlätta det förändrade byggnadsprogrammets genomförande i anslutning till den plan för medelsanvisningen, som angivits i fjolårs-propositionen samt i innevarande års statsverksproposition hava de kommitterade med hänsyn till den beräknade ökningen i byggnadskostnaderna övervägt möjligheten att utsträcka tiden för byggnadsarbetenas fullbordan.

I sådant avseende hava de kommitterade framhållit, att för högskolans verksamhet i enlighet med den utstakade planen och de verkställighets-åtgärder, som redan vidtagits, det vore oundgängligen nödvändigt, att den nya institutionsbyggnaden för kemi, marklära, bakteriologi och husdjurslära kunde helt tagas i bruk den 1 november 1933. Elevbyggnaden och nuvarande agronomisk-botaniska byggnad måste efter ombyggnaden kunna tagas i bruk senast den 1 november 1934. Om sålunda anslagen för högskolan måste fördelas på flera år, än man vid föregående års beslut antagit, hava de kommitterade närmare undersökt möjligheterna för under-

visningens ordnande under övergångstiden i avseende å lokaler och därvid framlagt detaljerad plan rörande lokalernas disposition.

Följande tabell utvisar byggnadskostnadernas fördelning enligt de kommitterades plan.

Byggnad för	B u d g e t å r					Summa
	1931/ 1932	1932/ 1933	1933/ 1934	1934/ 1935	1935/ 1936	
Kemi, marklära, bakteriologi, husdjurslära, samlingssal, kårlokaler, värmecentral, bad, 1 bostad om 2 rum och kök, försöksgård och växthus för kemi	545,000	389,000	422,000	—	—	1,356,000
Lantbruksekonomi, jordbrukslära, växtodningslära, ärtlighetslära, försöksloge, 10 stipendiatrum, 2 bostäder om 2 rum och kök	—	—	50,000	154,500	—	204,500
Växtfysiologi	—	—	—	100,000	92,200	192,200
Kulturteknik, fysik m. m.	—	—	—	11,500	—	11,500
Lantbruksmaskiner, ritsal m. m.	—	—	—	—	10,000	10,000
Exteriörlära	—	—	—	—	39,000	39,000
Rektorsbostad, administration, bibliotek, arkiv	—	35,000	26,300	—	—	61,300
Assistentbostäder	—	—	—	15,000	—	15,000
Vaktmästarebyggnad med 5 bostäder om 2 rum och kök m. m.	—	—	—	29,000	—	29,000
Restaurang m. m.	—	—	—	—	3,600	3,600
Växthus för växtfysiologi	—	—	—	—	50,000	50,000
Yttre ledningar m. m.	30,000	12,000	20,000	—	—	62,000
Fjärrledning för gas jämte pumpstation	25,000	14,000	15,000	—	—	54,000
Planerings- och planeringsarbeten	—	—	—	—	11,900	11,900
Summa kronor	600,000	450,000	533,300	310,000	206,700	2,100,000

Slutligen må nämnas, att de kommitterade för närvarande icke ifrågasatt någon ändring i den i 1931 års proposition föreslagna fördelningen på de närmaste budgetåren av kostnaderna för inventarier och undervisningsmateriel för lantbrukshögskolan. Enligt 1931 års proposition borde för nästkommande budgetår för inredning och inventarier vid högskolan anvisas 96,400 kronor och till undervisningsmateriel 34,000 kronor. De kommitterade förklara, att de under den tid, som stått dem till buds, icke kunnat verkställa någon detaljberäkning över dessa kostnader, men förutsätta, att dylik utredning skall kunna ske i så god tid, att med ledning av utredningen erforderligt belopp må kunna anvisas för budgetåret 1933/1934, så att behöflig anskaffning kan verkställas före den 1 november 1933, då den planerade nya institutionsbyggnaden beräknades vara färdigställd.

I anslutning till det sålunda anförda hava de kommitterade hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta därom, att för budgetåret 1932/1933 för lantbrukshögskolan anvisas såsom extra reservationsanslag dels till byggnadsarbeten 450,000 kronor, dels till inredning och inventarier 96,400 kronor, dels ock till undervisningsmateriel 34,000 kronor.

Yttrande av
byggnads-
styrelsen.

Byggnadsstyrelsen har i sitt utlåtande den 24 februari 1932 ansett sig till en början böra verkställa en närmare undersökning rörande anledningen till den avsevärda kostnadsökning, som den av de kommitterade verkställda omräkningen av kostnaderna för genomförande av 1931 års byggnadsprogram utvisade. Styrelsen har härvid utgått från den kostnadsutredning, som framlagts i betänkandet den 12 september 1929 angående centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet och en blivande högre lantbruksundervisnings inbördes ställning och vilken utredning närmast låg till grund för 1931 års proposition (1929 års förslag) — varvid dock styrelsen bortsett från de i 1931 års proposition uteslutna nybyggnaderna — och sökt ekonomiskt jämföra nyssnämnda förslag med det av de kommitterade omräknade förslaget (1932 års förslag). En i utlåtandet intagen tablå utvisar, att de beräknade kostnaderna för nybyggnader belöpa sig till 1,082,900 kronor enligt 1929 års förslag och till 1,443,700 kronor enligt 1932 års omräkning samt att de beräknade kostnaderna för ombyggnader utgöra 301,800 kronor enligt 1929 års förslag och 816,300 kronor enligt 1932 års förslag.

Byggnadsstyrelsen anför härefter följande.

Beträffande *nybyggnaderna* hade styrelsen i sitt utlåtande den 27 februari 1930 över 1929 års betänkande yttrat, att med hänsyn till kraven på dyrbara inredningar av laboratorielokaler m. m. kostnaderna finge anses vara väl knappt tilltagna. Styrelsen hade därvid utgått från de uppgifter, som under hand stått att vinna rörande byggnadernas inredning och varav framgått, att endast en mycket enkel inredning erfordrades. Tillika ville styrelsen erinra, att till grund för 1929 års utredning endast förelegat uppgifter över storleken på behövliga lokaler.

Vid granskning av kostnaderna för nybyggnaderna hade styrelsen funnit, att ett pris per kubikmeter byggnadsvolym av cirka 45 kronor tillämpats vid föregående utredningar, varigenom alltså angäves den byggnadsstandard, som tidigare uppställts.

Enligt vad byggnadsstyrelsen kunde finna, syntes det i huvudsak vara de nu uppställda kraven på specialinredningar, som för de olika nybyggnaderna föranlett en kostnadssökning med cirka 40 procent till ett pris per kubikmeter av cirka 65 kronor.

Beträffande *ombyggnadsarbetena*, för vilka utredning saknades i 1929 års förslag men där kostnaderna ganska väl överensstämde med de styrelsen under hand företedda, detaljerade kostnadsberäkningar, vilka framlagts i de högre lantbruksundervisningssakkunnigas betänkande av den 12 november 1927, hade kostnaderna enligt beräkning uppgått till 300,000 kronor. Till stöd för dessa kalkyler hade legat, bland annat, en av arkitekten Holmgren den 1 november 1927 uppgjord promemoria, vari anförts, att efter på platsen gjorda undersökningar och mätningar byggnaderna syntes vara av mycket god beskaffenhet och genom sin konstruktion lätta att förändra. Av de nyss nämnda detaljerade kostnadsberäkningarna hade vidare framgått den standard, som uppställts för byggnadernas försättande i ett skick, som motsvarade då uppställda krav.

Beträffande *byggnadernas beskaffenhet* hade av de nu genom de kommitterade verkställda undersökningarna framgått, att underhållet av vissa

byggnader blivit anmärkningsvärt eftersatt och dessa alltså befunne sig i mycket dåligt skick. Kostnadsökningen för ombyggnaderna uppginge till över 100 procent i förhållande till 1929 års förslag, vilket alltså sammanhänge dels med att större belopp måste upptagas för byggnadernas istandsättande, dels med att större krav på lokalerna uppställts, dels ock med att till de i de gamla byggnaderna inrymda institutionerna nu anknutits forskningslaboratorier.

Av utredningarna rörande de i 1932 års förslag ingående *ledningarna* framginge, att laboratoriernas utrustning skulle komma att motsvara den moderna vetenskapens krav och att laboratorierna skulle utrustas med ventilationsanläggningar, omfattande och dyrbara ledningar för vatten och avlopp, gasledningar, elektriska ledningar av olika slag samt ledningar för tryckluft, vilket i huvudsak förklarade den betydande kostnadsökningen från cirka 45 kronor till cirka 65 kronor per kubikmeter byggnadsvolym. Upplysningsvis kunde meddelas, att kostnaden per kubikmeter byggnadsvolym för kemiska institutionen i Uppsala uppgivits till cirka 70 kronor och att enligt gjorda beräkningar kostnaden per kubikmeter för kemiska institutionsbyggnaden i Lund, efter avdrag av vissa i kostnadsutredningen upptagna arbeten, kunde uppskattas till 67 kronor.

Till klarläggande av det anförda har byggnadsstyrelsen lämnat några uppgifter rörande den vid 1932 års omräkning uppkomna kostnadsökningen, i vad densamma avser de större byggnaderna.

Den *gamla kemibyggnaden* skulle iordningställd och tillbyggd enligt 1929 års beräkning kosta 471,000 kronor. I detta fall syntes endast komplettering av ledningar hava i den gamla delen ifrågakommit och man hade räknat med att de kemiska laboratorierna alltjämt vore användbara.

För den ombyggda delen av kemibyggnaden föreläge detaljerat kostnadsförslag av år 1927, slutande på 58,000 kronor, vilken slutsumma torde överensstämma med 1929 års kostnad, varav tydligt framginge, att endast mindre kompletteringsarbeten då varit avsedda att utföras. På nybyggnaden komme alltså 413,000 kronor enligt 1929 års förslag eller cirka 44 kronor för kubikmeter.

Enligt 1932 års omräkning uppginge kostnaden till 873,000 kronor.

I detta fall hade för hela byggnaden räknats med helt nya ledningar för värme samt nya ledningar av alla slag och i mycket större omfattning än i 1929 års förslag. Nuvarande laboratorieinredningar hade därvid måst helt kasseras. Inläggning av nya ledningar i den gamla delen medförde stora kostnader på grund av därmed sammanhängande byggnadsarbeten. Dessutom hade räknats med särskild undergrund för den nya byggnadsdelen, vilket enligt uppgift icke ansågs behövt i 1929 års förslag, och varom för närvarande inga undersökningar föreläge. Enligt det omräknade förslaget uppginge kostnaden för värme, vatten och avlopp till 233,000 kronor för hela byggnaden, vilket höga belopp delvis hade sin förklaring i att panncentral förlagts till denna byggnad.

Elevbyggnadens ombyggnad för lantbruksekonomi m. m. beräknades enligt 1929 års förslag till 115,500 kronor. Enligt detaljerat kostnadsförslag av år 1927, vilken slutsumma nära överensstämde med 1929 års kostnad, skulle jämförelsevis smärre ändringar och kompletteringar förekomma. Inga särskilda kostnader för laboratorierna samt endast kompletteringar av nuvarande ledningar hade upptagits i detta kostnadsförslag. Enligt 1932 års omräk-

ning, 331,200 kronor, upptoges helt nya ledningar utom värmeledningen, som endast kompletterats, men laboratorierna förekomme i större omfattning än i 1929 års förslag. Emedan byggnaden befunnits vara i dåligt skick och underhållet eftersatts, hade byggnadens iståndställande måst upptagas till högre belopp än vad tidigare beräknats.

Agronomisk-botaniska institutionens ombyggnad beräknades 1929 till 13,100 kronor, vilket belopp överensstämde med detaljerat kostnadsförslag av år 1927. I 1932 års omräkning uppginge denna kostnad till 48,500 kronor och hade härvid upptagits mera omfattande ombyggnadsarbeten, än vad som ansågs erforderligt enligt 1929 års förslag.

Nybyggnad för husdjurslära beräknades 1929 till 463,000 kronor efter 46 kronor per kubikmeter. Byggnaden hade en mycket enkel planläggning och laboratorier förekomme i ringa omfattning.

I 1932 års omräkning till 619,000 kronor eller 62 kronor per kubikmeter upptoges undergrund med 38,000 kronor samt mera omfattande laboratorier. Vid byggnadsstyrelsens granskning av 1929 års förslag lämnades den upplysningen, att undergrund ej skulle behövas, och någon undersökning om grundförhållandena föreläge ännu ej.

Då de beräknade byggnadskostnaderna 463,000 kronor enligt 1929 års förslag vore skäliga, skulle alltså 156,000 kronor belöpa på ökat krav på laboratorier, utökning av ledningar samt undergrund.

Av övriga byggnader uppvisade endast rektorsbostaden någon större kostnadsökning, som kunde inverka på slutsumman.

Rektorsbostadens ombyggnad beräknades år 1929 till 44,000 kronor, vilken summa byggnadsstyrelsen icke hade kunnat bedöma av brist på utredningsmaterial. I 1932 års omräkning hade kostnaden uppskattats till 88,000 kronor.

Av det anförda syntes alltså framgå, att de stora kostnadsökningarna företrädesvis hänförde sig till institutionsbyggnaderna:

		1929	1932
Kemibygggnaden	kronor	471,000	873,000
F. d. elevbyggnaden	»	115,500	331,200
Nybyggnad för husdjurslära m. m.	»	463,000	619,000
	kronor	1,049,500	1,823,200.

Beträffande det nya byggnadsprogram med en helt annan disposition av de gamla byggnaderna och blivande nybyggnader, som de kommitterade framlagt, yttrar byggnadsstyrelsen.

I det nya förslaget sammanfördes de institutioner, som enligt 1929 års förslag varit avsedda att förläggas till kemibygggnaden och till nybyggnaden för husdjurslära m. m., till en ny byggnad, och elevbyggnaden bibehölls för det ändamål, vartill den varit avsedd enligt 1929 års förslag, och vore kemibygggnaden avsedd att användas för institutionen för växtfysiologi.

Kostnaderna bleve, enligt förslaget, för dessa byggnader:

Nybyggnad (med undantag av växthus för kemi)	kronor	1,336,000
Ombyggnad av f. d. kemibygggnaden	»	192,200
Ombyggnad av f. d. elevbyggnaden	»	204,500

kronor 1,732,700,

varvid borde beaktas, att kostnaderna för elevbyggnaden kunnat sänkas med cirka 100,000 kronor i förhållande till den summa, som framkommit i 1932 års omräkning av 1929 års förslag.

Av förestaende syntes framgå, att i de preliminära utredningarna av 1927 och 1929 räknats med enkelt utrustade laboratorier för undervisningsändamål och i övrigt med en enkel standard på lokalerna. Sedan det numera ansetts ofrånkomligt att uppställa krav på att till fyra institutioner skulle anslutas forskningslaboratorier enligt moderna fordringar, syntes den betydande kostnadsökning, som det nu föreliggande förslaget utvisade i förhållande till de föregående utredningarna, vara motiverad.

Genom att utredningen för det nu föreliggande förslaget verkställets i samråd med byggnadsstyrelsen, hade styrelsen haft tillfälle till såväl en noggrann granskning av föreliggande ritningar m. m. som en undersökning av befintliga byggnader. De fackmän, som verkställt kostnadsberäkningarna, hade varit i tillfälle att själva på platsen undersöka belintliga byggnader och övriga förhållanden och därvid haft biträde av särskilda experter på olika områden. Härvid hade man eftersträvat att tillvarata alla möjligheter till besparingar.

Styrelsen ville särskilt påpeka, att förslagets arkitekt genom att koncentrera nybyggnaderna till *en* byggnad, i vilken de flesta laboratorierna kunnat förläggas, ernått vissa besparingar.

Byggnadsstyrelsen hade för sin del intet att i huvudsak erinra mot förslaget och ej heller mot de för anläggningen beräknade kostnaderna 2,100,000 kronor.

Byggnadsstyrelsen ställde sig emellertid något tveksam till de låga våningshöjderna i den stora nybyggnaden 1 och 2 trappor upp, med hänsyn till de i dessa våningar förlagda laboratorierna och undervisningslokaler, men räknade styrelsen med möjligheten att vid förslagets vidare utarbetande genom besparingar i andra avseenden kunna erhålla önskvärd ökning av höjden i våningen 1 trappa upp och högre våningshöjd åtminstone i vissa lokaler i våningen 2 trappor upp, varjämte styrelsen räknade med att den ena av de båda hissarna tills vidare icke skulle behöva uppmonteras.

Vid föredragning av det förslag rörande den högre lantbruksundervisningens ordnande, som framlades i propositionen nr 143 till 1931 års riksdag, yttrade jag — såsom jag redan erinrat — beträffande de i förslaget ingående byggnadsarbetena vid Ultuna, att förslaget i denna del vore allenast preliminärt och att vid det slutliga utformandet jämkningar kunde komma att visa sig erforderliga. Jag utgick härvid ifrån att den allmänna byggnadsplan, som i propositionen framlades, icke rimligen kunde betraktas såsom så i detalj utarbetad och utformad, att icke smärre avvikelser från de uppdragna grundlinjerna för de föreslagna byggnadsföretagen borde få vidtagas, i den mån sådana avvikelser kunde finnas främja ett ändamålsenligt ordnande av högskolans lokalfrågor och desamma i stort sett låte sig inrymmas inom ramen av de kostnads kalkyler, på vilka förslaget var grundat.

*Departements-
chefen.*

Lantbrukshögskolekommitterade hava nu i sin framställning rörande anslag för ifrågavarande byggnadsföretag under nästkommande budgetår framhållit, att betydande svårigheter ställt sig i vägen för ett slutligt utformande av 1931 års byggnadsplan. Vissa av de för närvarande vid Ul-

tuna befintliga byggnader, vilka enligt sagda plan skulle omändras för att kunna mottaga högskolans nya institutioner, hava enligt vad de sakkunniga funnit visat sig härför föga lämpade. Sålunda skulle en omändring av den nuvarande elevbyggnaden till en institutionsbyggnad för lantbruksbotanik och jordbrukslära kräva avsevärt större ändringar och draga betydligt större kostnader, än som i propositionen antagits. Särskilt skulle förläggningen dit av en växtfysiologisk institution påkalla synnerligen genomgripande ombyggnadsarbeten, utan att likväl lokalfrågan för denna institution kunde anses bliva löst på ett tillfredsställande sätt. Ej heller har den beslutade förläggningen till den nuvarande kemibyggnaden av institutionerna för kemi, marklära och bakteriologi av de kommitterade ansetts kunna realiseras på ett ändamålsenligt sätt, ity att dels de därstädes befintliga laboratorieanordningarna visat sig synnerligen bristfälliga och endast provisoriskt användbara för den primära undervisningen i lantbrukskemi, dels ock den nya vinkelbyggnad, som enligt förenämnda byggnadsplan vore avsedd att uppföras i anslutning till kemibyggnaden, komme att erhålla en ur olika synpunkter mindre tillfredsställande förläggning. Slutligen har det berett de kommitterade vissa svårigheter att utfinna en lämplig plats för den planerade nybyggnaden för institutionen i husdjurslära. I stort sett skulle ett realiserande av 1931 års byggnadsprogram enligt de kommitterades förmenande leda till splittring i högskolans byggnadskomplex med därav följande ökade kostnader för högskolans verksamhet och även begränsa möjligheterna till framtida utvidgningar av högskolans institutioner.

Vad de i propositionen beräknade byggnadskostnaderna angår, hava de kommitterade funnit, att ett förverkligande av 1931 års byggnadsprogram vid nuvarande prisläge och med tillgodoseende av vetenskapens krav på fullgoda lokaler skulle föranleda en avsevärd merutgift för statsverket. Enligt en av de kommitterade verkställd omräkning av 1931 års byggnadsplan skulle nämligen kostnaderna för iordningställande av lantbrukshögskolans lokaler belöpa sig till 2,260,000 kronor i stället för de i propositionen beräknade 1,353,500 kronor.

Nu anförda svårigheter hava föranlett de kommitterade att utarbета ett förslag till omläggning av det i fjol godkända byggnadsprogrammet. Detta förslag innebär till sina grunddrag ett sammanförande av två av de större institutionerna vid högskolan, nämligen institutionen för kemi, marklära och bakteriologi samt institutionen för husdjurslära, till en större institutionsbyggnad, vilken skulle nyuppföras och i vilken skulle inrymmas — förutom undervisningslokaler, laboratorier m. m. — jämväl värmecentral, badinrättning, samlingssal, kårlokaler m. m. Den nuvarande elevbyggnaden skulle däremot, efter vissa omändringsarbeten, användas för institutionerna för lantbruksekonomi, jordbrukslära samt växtodlings- och ärft-

lighetslära, och kemibyggnaden skulle till- och ombyggas för att tjäna som institutionsbyggnad för växtfysiologi.

Så vitt jag kunnat finna av överlämnade ritningar, arbetsbeskrivningar m. m. skulle onekligen stora fördelar vara att vinna, därest det förändrade byggnadsprogram, som av de kommitterade sålunda framlagts, komme till utförande, och jag vill för min del skänka mitt erkännande åt det målmedvetna och insiktsfulla arbete, som de kommitterade nedlagt för att åstadkomma en lösning av de svåra spörsmål, varmed de kommitterade haft att syssla. Ett realiserande av de kommitterades förslag skulle innebära en stark koncentrerings av högskolans institutioner, med därav följande förbilligande av driften i avseende å lokalernas uppvärmning, förseende med vatten, gas, ljus o. dyl. Förslaget skulle vidare medgiva anordnande av tillräckliga och modernt utrustade lokaler för de olika institutionernas laboratorier. Sistnämnda omständighet är uppenbarligen av alldeles särskild betydelse med hänsyn till den vetenskapliga forskningsverksamhet, som vid sidan av undervisningen skall bedrivas vid högskolan. Och slutligen skulle det föreslagna byggnadsprogrammet lämna goda möjligheter till framtida utvidgningar av vederbörande institutioner, därest sådant skulle komma att visa sig erforderligt.

Om det således i och för sig kunde ur nu anförda synpunkter anses önskvärt, att lantbrukshögskolans byggnadsfråga vunnit sin lösning i överensstämmelse med den nya byggnadsplan, de kommitterade utarbetat, måste de kommitterades förslag ur en annan synpunkt vara ägnat att ingiva betänkligheter. Jag syftar härvid på den ökning i de beräknade engångskostnaderna för lantbrukshögskolan, som förslagets realiserande förutsätter. Medan de egentliga byggnadskostnaderna för lantbrukshögskolan i 1930 års proposition under där givna förutsättningar beräknades till 1,024,600 kronor samt i 1931 års proposition till 1,353,500 kronor, skulle motsvarande kostnader enligt de kommitterades plan komma att belöpa sig till 2,100,000 kronor. Detta innebär en ökning av byggnadskostnaderna utöver den i sistnämnda proposition angivna kostnadsplanen med inemot 750,000 kronor. Enbart den oförmälda nya institutionsbyggnaden skulle draga en kostnad av 1,356,000 kronor eller ungefär samma belopp, som i fjolårspropositionen beräknades skola åtgå för genomförande av samtliga de för lantbrukshögskolan erforderliga omändrings- och nybyggnadsarbetena vid Ultuna. Ehuru det givetvis är önskvärt, att den nya högskola, som nu skall träda i verksamhet, erhåller erforderliga utrymmen och den för en fullt modernt lagd högre läro- och forskningsanstalt nödiga utrustningen i skilda hänseenden, anser jag mig dock, med hänsyn till att förhållandena framtvinga besparingsåtgärder på statsförvaltningens alla områden, icke nu kunna förorda till antagande en kostnadsplan, som skulle för statsver-

ket innebära en så avsevärd merutgift, som den nyss nämnda. Jag tager härvid i betraktande icke blott den statsfinansiella situationen under det budgetår, varom nu närmast är fråga, utan även det ovissa läge i stats-ekonomiskt hänseende, varmed man torde hava att räkna jämväl under därefter följande budgetår. Det synes mig därför böra närmare undersökas, huruvida icke med ett genomförande av vissa delar av de kommitterades byggnadsprogram kan tillsvidare anstå, exempelvis iordningställande av institutionsbyggnaden för växtfysiologi samt vissa omändrings- och reparationsarbeten.

Om således frågan om byggnadsplanen för högskolan tarvar vissa ytterligare överväganden, lärer det emellertid vara ofrånkomligt, att anslag för byggnadsändamål anvisas även för nästa budgetår. Därvid synes det mig, att det i årets statsverksproposition beräknade beloppet, 450,000 kronor, bör vara tillfyllest.

Vad härefter angår kostnaderna för inredning, inventarier m. m., hava de kommitterade meddelat, att det icke varit dem möjligt att redan nu härom framlägga en detaljerad utredning. Enligt vad jag uttrönt torde något anslag för ändamålet ej heller med nödvändighet erfordras för budgetåret 1932/1933 utan först för budgetåret 1933/1934.

Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut.

1931 års
riksdag.

De omändrings- och nybyggnadsarbeten, som enligt den i propositionen, nr 143, till 1931 års riksdag framlagda byggnadsplanen skulle genomföras vid Alnarps nuvarande lantbruksinstitut för tillgodoseende av det genom omorganisationen av institutet i fråga uppkommande ökade lokalbehovet, framgå av följande.

Byggnader m. m.

Demonstrationshall	kronor	9,000
Omändringar i slottet	»	6,820
Vaktmästarbostad	»	1,030
Undervisningsbyggnad för trädgårdsskola	»	83,700
Ändring av gamla trädgårdsskolan	»	8,000
Ändring av kontorsbyggnad för trädgården	»	5,000
Redskapshall för trädgården	»	8,000
Växthus	»	38,900
Ändring av befintligt växthus	»	3,000
Bostadsrum i restaurationsbyggnaden	»	26,800
Omändring av dubbelvilla	»	15,950
Omändring av vaktmästarbostad	»	22,000
Ändring av veterinärbyggnaden	»	45,700
Tillbyggnad av mejeriet	»	210,000
Omändring av laboratoriet	»	24,300
Bostadshus för mejeripersonal	»	34,000
Byggnad för samlingar och förråd vid mejeriet	»	25,500

Vattenledningsanläggning	kronor	125,000
Förbättrat avloppssystem	»	40,000
Badinrättning	»	18,300
Summa kronor		751,000.

Inredning, utrustning och undervisningsmateriel.

Instrumentell utrustning av redskapshallen	kronor	10,000
Specialinredning av undervisningslokaler för mejeri- undervisning	»	27,000
Specialapparater för mejeriundervisningen	»	12,000
Laboratorieutrustning för mejeriundervisningen	»	10,000
Inredning och utrustning för mejeriförsöken	»	30,000
Inredning av veterinärbyggnaden	»	10,000
Laboratorieutrustning för veterinärbyggnaden	»	5,000
Undervisningsmateriel för mejeriundervisningen	»	2,000
Facklitteratur för mejeriundervisningen	»	5,000
Inredning av undervisningsbyggnaden för träd- gårdsskolan	»	12,400
Möblering av elevrum i restaurationsbyggnaden	»	3,000
Undervisningsmateriel för trädgårdsskolan	»	8,000
Facklitteratur för trädgårdsundervisningen	»	5,000

Summa kronor 139,400.

Summa kostnad 890,400 kronor.

I jordbruksutskottets över propositionen avgivna och av riksdagen godkända utlåtande, nr 80, framhölls, såsom jag förut erinrat, att med hänsyn därtill, att enligt riksdagens mening lantbruksskolans högre kurs borde omfattas allenast ett år den sålunda beräknade kostnaden borde minskas med i runt tal 115,000 kronor. Denna minskning i byggnadskostnaderna uppkom huvudsakligen därigenom, att den i byggnadsprogrammet ingående nybyggnaden för trädgårdsskolan samt inrättande av ett antal elevrum i restaurationsbyggnaden av utskottet ansågs kunna undvaras eller anstå.

För de sålunda ifrågasatta byggnadsarbetena vid Alnarp avsågs i propositionen, att medel skulle för budgetåret 1932/1933 anvisas på följande sätt. För omändringar i slottet samt för uppförandet av demonstrationshall för husdjurslära: hela beloppet, för ändringsarbeten i kemiska laboratoriet och veterinärbyggnaden: två tredjedelar, för omändring av en dubbelvilla: en tredjedel, för till- och påbyggnad av mejeriet: två tredjedelar, för nytt bostadshus åt mejeripersonal: en tredjedel, för vattenledningen: tre femtedelar, för förändring av avloppssystemet: hälften, samt för badinrättningen: två tredjedelar.

I överensstämmelse härmed skulle följande anslagsbelopp utgå.

Slottet	kronor	7,850
Demonstrationshall	»	9,000
Kemiska laboratoriet	»	16,200
Veterinärbyggnaden	»	30,500
En dubbelvilla	»	5,250
Mejeriet	»	140,000
Bostadshus för mejeripersonal	»	12,000
Vattenledningsanläggning	»	75,000
Omläggning av avloppssystemet	»	20,000
Badinrättning	»	12,200

Summa kronor 328,000.

Jag torde i detta sammanhang få erinra, att det av 1931 års riksdag för vattenledningsanläggning vid institutet beviljade extra reservationsanslaget, 50,000 kronor, blivit genom Kungl. Maj:ts beslut den 5 juni 1931 ställt till styrelsens för institutet förfogande.

Vissa förändringar i 1931 års byggnadsprogram.

Styrelsen för Alnarpsinstitutet.

I förenämnda skrivelse den 3 december 1931 har *styrelsen för Alnarps lantbruks- och mejeriinstitut* framlagt förslag till anslagsäskanden för nästkommande budgetår, i vad angår byggnadsarbeten för lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet, och därvid anfört följande.

Styrelsen hade förehäft till prövning de med organisationen sammanhängande åtgärderna och i fråga om anslagen för budgetåret 1932/1933 funnit sig böra framlägga följande i någon mån ändrade förslag till utgiftsstat.

Slottet	kronor	7,850
Demonstrationshall	»	9,000
Kemiska laboratoriet	»	16,200
Veterinärbyggnaden	»	30,500
En dubbelvilla	»	5,250
Mejeriet	»	204,000
Bostadshus för mejeripersonal	»	43,200
Vattenledningsanläggning	»	50,000
Omläggning av avloppssystemet	»	5,000
Badinrättning	»	18,300
Flyttning av en statens maskin- och redskapsprovningsanstalt tillhörig träbyggnad	»	15,000

Summa kronor 404,300.

De fem första posterna vore desamma som i propositionen. Beträffande mejeriet föreläge den ändring, som föranletts av en utav läraren i mejeriteknik och mjölkhushållning, filosofie doktorn E. Samuelsson upprättad, skrivelsen bifogad promemoria. I enlighet med denna promemoria hade på styrelsens anmodan arkitekten O. Hägg uppgjort särskilda, skrivelsen närslutna förslagsritningar. Såsom av dessa framginge föresloges en om- och

tillbyggnad av mejeriet med tvenne flyglar i sydlig riktning i stället för en påbyggnad i höjden av den nuvarande mejeribyggnaden samt en utbyggnad vid dess östra gavel. Genom denna ändring avsåges att undvika de olägenheter, som skulle följa av den förut tillämnade förläggningen av försöksmejeriet och provningsanstalten till lokaler över driftsmejeriet. Det hade nämligen uttrönts, att mejeriets nuvarande murverk och bjälklager icke kunde utan risk tåla den ökade belastning, som skulle följa av en sådan förläggning. Ett förstärkande av murverket och bjälkarna skulle med nödvändighet medföra nära nog oöverkomliga hinder i mejeriets drift under ombyggnadsarbetet. Dessutom måste beaktas, att till följd av under senare åren utförda utökningar av mejeriets maskinuppsättning denna redan medförde sådana skakningar — vilka naturligtvis efter framtida ökningar måste bli ännu svårare — att laboratoriearbeten, särskilt noggranna vägningar, i lokaler omedelbart över maskineriet hart när omöjliggjordes. Med den nu av styrelsen föreslagna tillbyggnaden av mejeriet undginges nämnda olägenheter och vunnes därjämte de fördelar, att de föreslagna lokalerna för förråd och samlingar (propositionen sid. 382) kunde förläggas inom mejeribyggnaden samt att denna komme att bereda utrymme för större ångpanneanläggningar, vilka befunnits under den närmaste framtiden erforderliga.

Kostnaderna för den sålunda nu föreslagna ändringen och tillbyggnaden av mejeriet vore av arkitekten Hägg beräknade till 306,000 kronor (alternativ 1) i stället för tidigare beräknade 210,000 + 25,500 kronor. Härtill komme emellertid utgiften för en genom den föreslagna tillbyggnaden nödvändiggjord flyttning av en statens maskin- och redskapsprovningsanstalt tillhörig träbyggnad. Denna utgift beräknade arkitekten Hägg till 15,000 kronor. Plats för träbyggnaden kunde beredas i närheten av den blivande nya redskapshallen i förutvarande veterinärbyggnaden. Av de sålunda beräknade 306,000 kronor syntes två tredjedelar eller 204,000 kronor erfordras under budgetåret 1932/1933, medan den återstående tredjedelen skulle kunna uppskjutas till närmast följande budgetåret.

Skulle styrelsens förslag anses medföra för hård påfrestning för riksstaten för budgetåret 1932/1933, funnes enligt styrelsens förmenande en möjlighet att uppskjuta en del av den föreslagna tillbyggnaden, nämligen den västra flygeln, till ett kommande år, dock ej senare än 1934. I nödfall skulle nämligen mejeriet kunna ett eller annat år framåt drivas utan det utrymme, som denna flygel skulle bereda. Såväl för maskineriet som för elevbostäderna komme emellertid behovet av nämnda utrymme utan tvekel att snart nog bli mycket kännbart. Uppskovet med flygelbyggnaden kunde enligt arkitekten Häggs alternativ 2 nedbringa byggnadskostnaderna för närvarande från 306,000 kronor till 233,800 kronor, av vilket sistnämnda belopp två tredjedelar eller cirka 156,000 kronor skulle behövas för budgetåret 1932/1933.

Vad härefter anginge kostnaden för bostadshus för mejeripersonal, vore denna höjd från de i propositionen beräknade 34,000 kronor till 43,200 kronor i enlighet med den av arkitekten Hägg utförda och för styrelsen framlagda beräkningen. Ökningen berodde väsentligt på den nu föreslagna centralvärmeanordningen, som visserligen höjde engångskostnaden för bostadshuset, men beräknades i längden medföra en avsevärd besparing, i synnerhet om denna värmeanordning kunde göras så, att värme tillfördes från mejeribyggnadens central.

I motsats till vad propositionen upptog, föresloges nu hela byggnads-

kostnaden för bostadshuset uppförd på 1932/1933 års stat. Bostadshuset måste nämligen vara färdigt, innan ombyggnadsarbetena å mejeriet kunde taga sin början, enär personalen nu bodde i mejeribyggnaden.

I posterna vattenledningsanläggning och omläggning av avloppssystemet ansåge sig styrelsen kunna föreslå de nedsättningar i propositionens siffror, som av den föreslagna staten framginge, naturligtvis dock blott såsom uppskov med de fulla anslagens utgående.

I posten för badinrättning föresloges hela beloppet utgående redan under instundande budgetår, alldenstund den nuvarande badinrättningen (belägen i mejeribyggnaden) bleve oanvändbar redan då ombyggnadsarbetet påbörjades.

Styrelsen har sålunda anhållit, att för budgetåret 1932/1933 måtte beviljas till byggnadsarbeten m. m. för lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp de belopp om sammanlagt 404,300 kronor — eventuellt 356,300 kronor — vilka i styrelsens skrivelse angivits och motiverats.

Utlåtande.

Av *byggnadsstyrelsens* över institutsstyrelsens framställning avgivna utlåtande den 27 februari 1932 inhämtas bland annat följande.

Då bland de remitterade handlingarna saknades ritningar och kostnadsberäkningar, hade byggnadsstyrelsen införskaffat dylika från institutets rektor, varjämte styrelsens sakkunnige för handläggning av värmetekniska frågor, ingenjören E. O. Jonsson, samt biträdande ingenjören hos styrelsen B. Sundblad besökt Alnarp för att på platsen närmare studera de avsedda byggnadsföretagen. I den mån det varit styrelsen möjligt att på grundval av för styrelsen sålunda företett utredningsmaterial samt de av nämnda tjänstemän lämnade meddelanden bedöma de olika byggnadsarbetena och kostnaderna härför, har styrelsen så vitt angår de byggnader och anläggningar, beträffande vilka arbeten äro avsedda att komma till utförande under budgetåret 1932/1933, anfört följande.

Slottet. Vaktmästarbostaden i bottenvåningen skulle omändras för undervisningsändamål och ny vaktmästarbostad inredas 1 trappa upp. Mot kostnaden, 7,850 kronor, hade styrelsen intet att erinra.

Demonstrationshall. Tillbyggnad med ett stall för 6 hästar avsåges. Den till 9,000 kronor approximativt beräknade kostnaden syntes tillräcklig under förutsättning av mycket enkelt utförande.

Kemiskt laboratorium. Kostnaderna för omändring av denna byggnad hade i propositionen angivits till 24,300 kronor. Enligt nu för styrelsen företedd ritning, daterad januari 1931, jämte kostnadsberäkning, slutande å 29,450 kronor, syntes endast avses en nödortftig reparation av byggnaden, men sistnämnda kostnadssumma vore även under denna förutsättning knappt tilltagen särskilt med hänsyn till rörsystemets dåliga beskaffenhet.

Veterinärbyggnaden. Kostnaden för om- och tillbyggnad av denna byggnad hade i propositionen angivits till 45,700 kronor. För byggnadsstyrelsen företedd ritning, daterad januari 1932, jämte kostnadsberäkning, slutande å 51,100 kronor, avsåge emellertid en genomgripande ombyggnad, för vilken sistnämnda belopp även med det enklaste utförande måste anses väl knappt. Det syntes styrelsen tvivelaktigt, huruvida en så genomgripande ombyggnad, som här föreslagits, kunde vara ur ekonomisk synpunkt tillräddlig.

Dubbelvilla. Omändring av denna byggnad hade beräknats till 15,950 kronor, vilket belopp, enligt vad besiktning av byggnaden givit vid handen, syntes vara lågt beräknat.

Mejeriet. Byggnaden avsåges skola ombyggas och tillbyggas med två flyglar, inrymmande den ena laboratorium och undervisningslokaler i två våningar och den andra nytt pannhus och lokal för mindre tvätt enligt institutsstyrelsens förevarande framställning samt ritningsförslag av december 1931, alternativ I. Alternativ II avsåge ett första utbyggnadsstadium och uteslöte flygeln med pannhus samt bibehölle det nuvarande pannhuset. I båda alternativen inginge en genomgripande ombyggnad av bostäderna i trappa upp i mejeribyggnaden.

I 1929 års utredning föreslogs endast en flygelbyggnad i två våningar med inredd vind för en beräknad kostnad av 235,500 kronor, vilket belopp upptagits i propositionen. Enligt institutsstyrelsens förevarande förslag beräknades byggnadsarbetena till 306,000 kronor och det första byggnadsstadiet till 233,800 kronor.

Byggnadsstyrelsen ville emellertid framhålla, att mejeribyggnaden hade en jämförelsevis svag konstruktion. Det ville därför förefalla tvivelaktigt, huruvida större kostnader borde nedläggas på en ombyggnad och tillbyggnad av den övre våningen, utan torde det måhända vara att föredraga att behålla befintliga bostadsrum och bygga en ny bostadsavdelning å vinden i den nya flygeln.

Icke minst om man toge i betraktande de krav på byggnadsarbeten och ledningar, som under hand framstälts av rektor, måste beloppet 306,000 kronor för anläggningen helt utbyggd vara alldeles för lågt beräknat, vilket syntes framgå av den omständigheten, att byggnadsarbetena omfattade 11,000 kubikmeter byggnadsvolym och att alltså kostnaden per kubikmeter skulle utgöra endast omkring 28 kronor.

Bostadshus för mejeripersonal. Enligt institutsstyrelsens framställning och planskisser av 1931 avsåges uppförande av en nybyggnad, innehållande två lägenheter om två rum och kök samt fem enkelrum.

Kostnaderna hade i propositionen upptagits till 34,000 kronor men hade av institutsstyrelsen nu angivits till 43,200 kronor. Jämväl sistnämnda belopp vore knappt beräknat särskilt med hänsyn till att däri måste ingå en kulvertledning. Med förenklad planläggning av övre våningen och med iakttagande av största sparsamhet torde beloppet 43,200 kronor måhända bli tillräckligt.

Badinrättning. Denna skulle anordnas i källare under restauranten. Styrelsen hade över förslag till denna inrättning avgivit utlåtande den 28 oktober 1929, varvid styrelsen påpekade, att inrättningens förläggande till källaren komme att medföra avsevärda ingrepp i byggnaden för framdragande av erforderliga ventilationskanaler. Då härtill komme, att någon möjlighet till större utvidgning av inrättningen här icke förefunnes, ifrågasatte styrelsen lämpligheten av den föreslagna anordningen. De för anläggningens utförande angivna kostnaderna, 18,300 kronor, fann styrelsen vara väl knappt beräknade.

Vid nu verkställd besiktning hade det konstaterats, att ventilationsanordningen måste bli omfattande, varför kostnaderna syntes böra avsevärt höjas, och syntes lämpligheten av den föreslagna förläggningen alltför litet kunna ifrågasättas.

Flyttning av gammal träbyggnad för mejeriets utvidgning. Den beräknade kostnaden, 15,000 kronor, syntes kunna godtagas.

Vattenledning. Arbetet vore under utförande, och totalkostnaderna vore beräknade till 125,000 kronor.

Över förslaget till vattenledningen, alternativ II, uppgjort av ingenjören A. Jerdén och Södra Sveriges ångpanneförening, hade byggnadsstyrelsen avgivit utlåtande den 27 september 1928 och därvid icke haft något att erinra mot detsamma, i den mån det kunnat av styrelsen bedömas.

Avloppsledningar. Mot förslaget, uppgjort av ingenjören A. Jerdén och kostnadsberäknat till 40,000 kronor, hade styrelsen intet att erinra.

Vad angår de byggnader, beträffande vilka arbeten äro avsedda att komma till utförande först efter utgången av nästa budgetår, har byggnadsstyrelsen, bland annat, framhållit, att utredningsmaterial saknats beträffande en del arbeten.

Sammanfattningsvis har byggnadsstyrelsen framhållit, att det icke varit styrelsen möjligt att erhålla en fullständig och fullt tillförlitlig överblick över byggnadsplanen beträffande Alnarpsinstitutet. En fullständig utredning med ritningar och detaljerade kostnadsberäkningar samt uppgift på de olika kostnadernas fördelning på olika budgetår har styrelsen alltså funnit erforderlig, och har styrelsen förutsatt, att, såsom fallet varit beträffande byggnadsarbetena vid Ultuna, detta utredningsarbete verkställas i samråd med byggnadsstyrelsen.

Med hänsyn till nu framhållna omständigheter har styrelsen förklarat det icke vara för styrelsen möjligt att taga ställning till och uttala sig om det av Alnarpsstyrelsen i förevarande framställning beräknade anslagsbehovet för budgetåret 1932/1933.

Departements-
chefen.

Av byggnadsstyrelsens utlåtande har jag funnit, att vissa detaljutredningar äro erforderliga för ett närmare bedömande av medelsbehovet för utförande av de i anledning av omorganisationen av Alnarpsinstitutet beslutade omändrings- och nybyggnadsarbetena därstädes. Med hänsyn till den korta tid, som förflutit sedan byggnadsstyrelsen avgav sitt utlåtande i ärendet, har det icke varit mig möjligt att nu åvägabringa sådana utredningar. Dylika böra emellertid snarast igångsättas.

Enär det lär bli nödvändigt att redan under nästkommande budgetår påbörja vissa byggnadsarbeten vid institutet, torde medel böra finnas till förfogande att av Kungl. Maj:t disponeras, så snart förberörda utredningar föreligga. Jag anser mig därför böra förorda, att av innevarande års riksdag äskas ett extra reservationsanslag för ändamålet.

Vad angår storleken av detta anslag synes det mig, som om detsamma i frågans nuvarande läge bör kunna begränsas till 300,000 kronor.

Under åberopande av vad jag sålunda anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
chefens hem-
ställan.

att för budgetåret 1932/1933 under nionde huvudtiteln anvisa

1) för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende lantbruks-
högskolan ett extra reservationsanslag av 450,000 kronor; samt

2) för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende Alnarps
lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut ett extra reservationsanslag av
300,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda
hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-
Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet
av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall
avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.